

សេចក្តីថ្លែងការប្រចាំប្រទេស

(សហរដ្ឋអាមេរិក)

កិច្ចប្រជុំក្រុមពិគ្រោះយោបល់

គំរោង-កម្ពុជា

ថ្ងៃទី ៦ - ៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤

គណៈប្រតិភូសហរដ្ឋអាមេរិក សូមស្វាគមន៍នូវការផ្តល់ឱកាសដើម្បីធ្វើអត្ថាធិប្បាយ ស្តីពីកិច្ចប្រឹងប្រែងនាពេលបច្ចុប្បន្ន របស់ប្រទេសកម្ពុជា និងក្តីសង្ឃឹមនាពេលអនាគត។ មានការផ្លាស់ប្តូរដ៏ចំបងជាច្រើនបានកើតមានឡើងនាឆ្នាំកន្លងមក នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ រដ្ឋាភិបាលថ្មីត្រូវបានបង្កើតឡើង ហើយព្រះមហាក្សត្រថ្មីក៏បានឡើងគ្រងរាជសម្បត្តិដែរ។ ចំពោះវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ការចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោករបស់ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាព្រឹត្តិការណ៍មួយគួរ អោយកត់សំគាល់ដែលជួយសំរួលអោយប្រទេសនេះ ធ្វើសមាហរណកម្មយ៉ាងពេញលេញទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក។ ប្រទេសកម្ពុជាឥឡូវនេះកំពុងស្ថិតនៅលើផ្លូវបំបែកមួយ ដែលតំរូវអោយធ្វើការសំរេចចិត្តថា តើនឹងត្រូវជ្រើសរើសផ្លូវ មួយណាសំរាប់ដើរ ។ សហរដ្ឋអាមេរិក រួមជាមួយនិងបណ្តាប្រទេសផ្តល់ជំនួយដ៏ទៃទៀតចង់ឃើញប្រទេសកម្ពុជា ចាត់វិធានការច្បាស់លាស់ ដើម្បីធ្វើអោយមានអភិបាលកិច្ចល្អ និងការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ។ បើគ្មានវត្តមាននៃ សកម្មភាពទាំងនេះទេ ការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ក៏មិនអាចសំរេចបានដែរ។

ដើម្បីសំរេចគោលដៅនេះ សហរដ្ឋអាមេរិកសូមស្វាគមន៍ចំពោះយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដែលផ្តោតទៅលើគោលការណ៍អភិបាលកិច្ចល្អ។

ការអនុវត្តន៍នូវអភិបាលកិច្ចល្អ ជាកត្តាប្រមូលផ្តុំវិសេសវិសាលនូវកិច្ចប្រឹងប្រែងដែលរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងសហគមន៍ អ្នកផ្តល់ជំនួយ ត្រូវលើកយកមកដោះស្រាយនាឆ្នាំខាងមុខនេះ។ គណៈប្រតិភូសហរដ្ឋអាមេរិកបានកំណត់នូវ សមាស ភាគបួនបែប ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា សំរាប់អភិបាលកិច្ចល្អ គឺ៖ តុលាការ អំពើពុករលួយ សង្គមស៊ីវិល និង ការ ប្រកួតប្រជែង។

១. តុលាការ៖ សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារដ៏ខ្លាំងមួយ ទាមទារអោយមានក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ទូលំទូលាយ និងប្រកបទៅដោយ តម្លាភាព។ អ្នកបំរុងនឹងធ្វើវិនិយោគ ទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រទេស ត្រូវការការធានាថាប្រព័ន្ធច្បាប់នោះ ត្រឹមត្រូវ និង យុត្តិធម៌ តុលាការយល់ច្បាស់ពីកិច្ចការពាណិជ្ជកម្ម យល់អំពីសារៈសំខាន់នៃកិច្ចសន្យា និងយល់ច្បាស់ពីការសំរេចចិត្ត ផ្នែកច្បាប់ ចំពោះការអនុវត្តន៍ប្រកបដោយតម្លាភាព និងជឿជាក់ ។ សព្វថ្ងៃ គ្មាននរណាម្នាក់ អាចអះអាងបានទេថា

លក្ខណៈទាំងនេះកើតមាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ កង្វះខាតផ្នែកវិនិយោគទុននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាស្តែងចេញ ជាភស្តុតាងស្រាប់។

ការកែទម្រង់ផ្នែកច្បាប់ គឺជាការងារដ៏ចម្រុះមួយ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វានៅពុំទាន់មានប្រព័ន្ធច្បាប់ណាមួយ ដែលមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ អាចជឿជាក់បាន និងមានតម្លាភាព មកជំនួសនៅឡើយទេ។ ប្រទេសកម្ពុជាមានការ ជឿនលឿនខ្លះក្នុងការកំណត់ថា តើការកែទម្រង់ផ្នែកតុលាការបែបណាដែលចាំបាច់។ ប៉ុន្តែនៅពេលនេះ គេត្រូវផ្តោត ទៅលើការបង្កើតច្បាប់ និងការអនុវត្តន៍ការកែទម្រង់នេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព។ សហរដ្ឋអាមេរិកជឿជាក់ថា ការ កែទម្រង់ច្បាប់ដែលទាក់ទងទៅនឹងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក WTO ជាពិសេស ការបង្កើតតុលាការពាណិជ្ជកម្ម គឺជាកូនសោរសំរាប់សំរួលដល់ការស្ថាបនានិរន្តរ៍ និងការបង្កើតក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងស្ថាប័ននានា ដែលជំរុញអោយ មានការរីកចំរើនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និង សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា។ ប្រទេសកម្ពុជា ចាំបាច់អនុវត្តអោយបាន ពេញលេញនូវកិច្ចសន្យារបស់ខ្លួនជាមួយអង្គការ WTO ។

២. អំពើពុករលួយ: រដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិល និងសហគមន៍អ្នកផ្តល់ជំនួយ នាំគ្នាសំដែងមតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ នៅក្នុងសន្ទុកថាដំបូងរបស់សម្តេចមុនីនាថសីហមុនីដែលថ្ងៃទៅកាន់ជនរួមជាតិ ក៏បានលើកឡើងអំពីការព្រួយបារម្ភ របស់ព្រះអង្គ ចំពោះអំពើពុករលួយដែរ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នេះដល់ពេលវេលាដែលតំរូវអោយធ្វើសកម្មភាព ទៅតាមពាក្យសន្យា ហើយគិតរតែចាប់ផ្តើមពីពេលនេះតទៅ។ គ្មានការពិភាក្សាផ្នែកពាណិជ្ជកម្មណាមួយ ដោយពុំ ផ្តោតទៅលើបញ្ហានៃការរាលដាលនៃអំពើពុករលួយ និងឥទ្ធិពលរបស់វាដែលធ្វើអោយចុះខ្សោយដល់ការគ្រប់គ្រង ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព និងការរីកចំរើន ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចទេ។ រដ្ឋាភិបាលត្រូវតែអនុវត្តវិធានការណ៍ប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធិភាព និងតម្លាភាពដើម្បីការពារ និង ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ។ ជំហានដ៏សំខាន់មួយ គឺធ្វើតាម ផ្តល់សច្ចាប័ន និងអនុវត្តតាមមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ ការខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការប្រឆាំងនឹង អំពើពុករលួយនៅក្នុងតំបន់ ក៏ត្រូវការបង្កើតឡើង និង គាំទ្រដែរ។ កត្តាគន្លឹះសំរាប់ដោះស្រាយអំពើពុករលួយអោយ បានជោគជ័យនោះ គឺការធ្វើអោយខ្ទមខ្ទាច ឬក៏និយាយអោយច្បាស់ជាងនេះទៅទៀត គឺការជំរុញអោយមានការដាក់ ទណ្ឌកម្មសមស្រប អាចធ្វើអោយអ្នកដែលបំរុងប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ មានការញញើត ។ បើគ្មានធន្នះនយោបាយ ដើម្បីទប់ស្កាត់អំពើពុករលួយទេ នោះបញ្ហានឹងកើតមានជារៀងរហូត។

៣. សង្គមស៊ីវិល: ប្រព័ន្ធនយោបាយមួយ ដែលបង្កើតឡើងដោយ "អ្នកដឹកនាំ" និង "អ្នកដែលត្រូវគេដឹកនាំ" គឺមិន អាចសំរេចសំរួលទៅនឹងការប្រកួតប្រជែងនៃពិភពលោកទាន់សម័យនេះទេ។ ប្រព័ន្ធនយោបាយដែលប្រកបដោយ ជោគជ័យ គឺមានអ្នកតំណាងនៃសង្គមស៊ីវិលដើម្បីធានាអោយមានអភិបាលកិច្ចល្អ រួមនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់ មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលផង។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា សង្គមស៊ីវិលគឺសំដៅទៅលើប្រព័ន្ធដ៏ទូលំទូលាយនៃទំនាក់ទំនង និង

សកម្មភាពដែលធ្វើឡើងដោយអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល។ អង្គការទាំងនោះបានតស៊ូ និងភ្ជាប់ខ្លួនទៅនឹងជីវភាពសង្គមនិងនយោបាយនៃប្រទេសកម្ពុជា ហើយក៏ជាតួអង្គយ៉ាងសំខាន់នៃកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ដែលសំរេចបានកន្លងមក។ ទោះជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏សង្គមស៊ីវិលត្រូវតែពង្រីកខ្លួនអោយលើសពីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលថែមទៀត គឺត្រូវរាប់បញ្ចូលទាំងស្ថាប័នផ្សេងៗទៀត ដូចជា សារព័ត៌មានសេរី សមាគមន៍អាជីវកម្ម អង្គការសហគមន៍ និងក្រុមសាសនាផ្សេងៗទៀត។ សមាសភាគរបស់សង្គមស៊ីវិល ត្រូវតែមានសេរីភាព ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ទំនាក់ទំនង ដែលអាចផ្សារភ្ជាប់ដោយស្មោះស្មត្រឹមត្រូវជាមួយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលទៅនឹងមណ្ឌលរបស់គេ ។ កម្លាំងជំរុញទាំងនេះអាចកើតឡើងបានលុះត្រាតែមាននីតិវិធី។

៤. ការប្រកួតប្រជែង: ការប្រកួតប្រជែង គឺជាទំរង់មួយសំខាន់នៃសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ។ ការចូលរបស់ប្រទេសកម្ពុជាទៅក្នុងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ផ្តល់អោយប្រទេសនេះនូវឱកាសដើម្បីពង្រឹងជំហរការប្រកួតប្រជែងរបស់ខ្លួននៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក។ សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច របស់ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងនាមជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក នឹងក្លាយជាមូលដ្ឋានដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការជំរុញបរិយាកាសពាណិជ្ជកម្មដែលអាចទាក់ទាញអ្នកវិនិយោគទុនទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រទេស។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកប្រកបដោយការប្រកួតប្រជែង " ការឈរនៅស្ងៀម " ប្រាកដជាទទួលបរាជ័យ។ ប្រទេសទាំងឡាយកំពុងតែធ្វើសកម្មភាពយ៉ាងក្លាំងក្លា ដើម្បីកែលំអបរិយាកាសវិនិយោគរបស់គេប្រទេសកម្ពុជាក៏ត្រូវធ្វើដូចគេដែរ។ សន្និសីទជាច្រើនស្តីពីវិនិយោគ ដូចជា វេទិកាស្តីពីផ្នែកឯកជន ក៏អាចជួយខ្លះដែរ ប៉ុន្តែ សកម្មភាពជាក់ស្តែង គឺចាំបាច់ធានាឡើងវិញជាមួយក្រុមអ្នកវិនិយោគថា ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាដៃគូអាជីវកម្ម ដែលអាចទុកចិត្តបាន។

សំយោគ: សារសំខាន់នៃតុលាការ អំពើពុករលួយ សង្គមស៊ីវិល និងការប្រកួតប្រជែង ដើម្បីការរីកចំរើនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ គួរតែធ្វើអោយបានច្បាស់លាស់។ កិច្ចប្រជុំក្រុមអ្នកពិគ្រោះយោបល់លើកនេះនឹងផ្តោតទៅលើការខ្វះខាតយ៉ាង គឺ អភិបាលកិច្ចល្អ និង ការលប់បំបាត់ភាពក្រីក្រ។ យើងជឿជាក់ថា ឥឡូវគោលដៅ ទាំងពីរនេះ ត្រូវជាប់ទាក់ទងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាងពេលណាៗទាំងអស់។ ការកាត់បន្ថយ ភាពក្រីក្រ ស្ថិតនៅលើចំណុចសំខាន់នៃកម្មវិធីជំនួយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ដើម្បីអោយប្រជាជនកម្ពុជាទទួលបានផលប្រយោជន៍ពេញលេញពីការខំប្រឹងប្រែងផ្តល់ជំនួយរបស់យើង រដ្ឋាភិបាលត្រូវចាប់ផ្តើមជំរុញអោយអនុវត្តច្បាប់ និងប្រឆាំងអំពើពុករលួយ។ យើងពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងទៅលើសង្គមស៊ីវិល ដើម្បីជួយអនុវត្តកម្មវិធីជំនួយរបស់យើង និងជួយទន្ទឹមរង់ចាំមើលថ្ងៃមួយ ដែលប្រទេសកម្ពុជាឈានទៅដល់ការអភិវឌ្ឍន៍ពេញលេញ នៃសក្តានុពលសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន ហើយនិងការអភិវឌ្ឍន៍ទីផ្សារសេរី ដែលជំនួសអោយតំរូវការអ្នកផ្តល់ជំនួយអន្តរជាតិ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បើសិនជាគ្មានការរីកចំរើនជាក់លាក់នៅក្នុង " Four C's " នោះទេ វាពិបាកនឹងប្រមើលមើលថា តើគោលដៅ និង ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនេះអាចសំរេចដោយវិធីណា។ វាក៏ពិបាកដែរក្នុងការប្រមើលមើលថា តើ

ម្ចាស់ជំនួយគេនឹងទទួលយកនូវស្ថានភាពណាមួយ ដែលក្នុងនោះការរួមវិភាគទានទៅដល់សុខុមាលភាពនៃប្រទេសកម្ពុជា ពុំបានផ្តល់នូវផលប្រយោជន៍រយៈពេលវែងណាមួយ ពីព្រោះតែអសមត្ថភាព ឬ ភាពស្ទាក់ស្ទើររបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការ ជំរុញអោយមានអភិបាលកិច្ចល្អ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើ " Four C's " ។

ចុងបញ្ចប់ សូមអនុញ្ញាតិអោយខ្ញុំធ្វើការសង្ខេបបន្តិចទៅលើ ពាក្យ " C " ទីប្រាំ ដែលជាប្រធានបទសមស្របសំរាប់ ធ្វើការពិភាក្សានៅកិច្ចប្រជុំក្រុមអ្នកពិគ្រោះយោបល់លើកនេះ គឺជាបញ្ហានៃការសំរបសំរួល ក្នុងចំណោមអ្នកផ្តល់ ជំនួយ ជាមួយនឹងសមភាគីកម្ពុជា។ កិច្ចព្រមព្រៀងដែលសំរេចបានក្នុងចំណោមក្រុមការងារ ស្តីពីគោលដៅនៃ ផ្នែកសំខាន់ៗ និងគោលដៅដទៃទៀត តំណាងអោយការជឿនលឿនដ៏សំខាន់មួយ។ បទពិសោធន៍របស់យើងបាន ធ្វើការសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើសារសំខាន់នៃសង្គមស៊ីវិល និងអំណាចនៃផ្នែកឯកជន ក្នុងការឈានទៅដល់គោលដៅ ទាំងនោះ និងសំរេចទិសដៅទាំងឡាយផ្សេងទៀត។ ជាពិសេសឥឡូវនេះគេអាចផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់អោយចំ កន្លែងរបស់វា គឺទៅលើការអនុវត្ត។

នេះគឺជាកិច្ចប្រជុំក្រុមអ្នកពិគ្រោះយោបល់ដ៏សំខាន់ចំពោះប្រទេសកម្ពុជាដែលកំពុងស្ថិតនៅលើផ្លូវបំបែក។ អភិបាលកិច្ចល្អ ផ្តល់នូវមាតិកាទៅកាន់ការរីកចំរើន។ ខែខាងមុខនេះ យើងនឹងដឹងពីឥទ្ធិពលរបស់វា ហើយយើង សង្ឃឹមថា នឹងឃើញចលនាមួយជាក់លាក់ អាចជឿជាក់បាន និងមានតម្លាភាព លើសពីការប្រកាសតាមគោល នយោបាយ។ សហរដ្ឋអាមេរិក ត្រៀមខ្លួនជាស្រេចដើម្បីគាំទ្រប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួន ដោយឈរលើលក្ខណៈមួយគឺ ប្រទេសកម្ពុជាត្រៀមខ្លួនជាស្រេចដើម្បីកិច្ចប្រឹងប្រែងដ៏សំខាន់នេះ។